

Aamunavaus kuluttajakasvatuksesta

1960-luvulla hippikulttuuri alkoi kukoistaa maailmalla, Neil Armstrong astui Kuuhun ja naisten työssäkäynti yleistyi Suomessa. Sotien jälkeisessä Suomessa ostokuluttaminen alkoi hiljalleen vilkastua. Yhdysvalloista tulleet vaikutteet muodin, kodinkoneiden ja viihteen saralla rantautuivat television välityksellä myös Suomeen. Kun vielä 50-luvulla Suomessa pyrittiin ”kuluttamaan kohtuudella”, 60-luvulla elintaso nousi ja Suomenkin pääsi länsimaisen kuluttamisen makuun.

Kuluttajakauppaan liittyi sen syntyvaiheistaan saakka haasteita. Muun muassa huijarit ovelta ovelle kaupustelijoiden keskuudessa olivat ikävä ongelma. Asiakas saattoi joutua maksamaan ostoksistaan enemmän, mitä oli sovittu. Toisinaan taas tuotteista ei ollut saatavilla tuotetietoja tai tuotteet saattoivat olla kuluttajalle vaarallisia.

15.3.1962. USA:n presidentti John F. Kennedy lausui julkilausuman kuluttajan oikeuksista. Ne pitivät sisälleen neljä teesiä. **Oikeus turvallisuuteen** tarkoittaa sitä, että palvelut ja tavarat eivät saa aiheuttaa terveydellistä vaaraa kuluttajalle. **Oikeus tietoon** kattaa muun muassa sen, etteivät tuotemerkinnät ja mainonta saa johtaa harhaan. Lisäksi Kennedyn teeseihin kuuluivat **oikeus vaihtoehtoihin** sekä **oikeus vaikuttaa**.

Myöhemmin kuluttajajärjestöjen kansainvälinen liitto lisäsi luetteloon vielä neljä vaatimusta, kuten **oikeus hyvitykseen** ja **oikeus puhtaaseen ympäristöön**.

Kansainvälistä kuluttajan oikeuksien päivää vietetään vuosittain maaliskuun 15. päivä. Päivän tarkoituksena on edistää kuluttajan kahdeksan perusoikeuden toteutumista.

Nykyään kuluttajan ongelmat liittyvät usein pikavippeihin, käytetyn auton kauppaan tai verkkokaupan ongelmiin.

Pohdi, minkälaisissa tilanteissa sinä saatat joutua vaatimaan kuluttajan oikeuksiasi?

Pidetään kiinni kuluttajuuteen liittyvistä oikeuksistamme ja ollaan tietoisia myös vastuistamme.

Hyvää kansainvälistä kuluttajan oikeuksien päivää!

Opettajalle lisätietoa aamunavauksen tueksi:

Kuluttajan perusoikeuksia on yhteensä kahdeksan. Niistä ensimmäiset neljä perustuvat John F. Kennedyn julkilausumaan, jonka hän esitti USA:n kongressille 15.3.1962.

Myöhemmin Kuluttajajärjestöjen kansainvälisen liitto lisäsi listaan neljä vaatimusta:

- **Oikeus kohtuulliseen kulutukseen:** Jokaisella pitää olla riittävästi ruokaa, juotavaa, vaatteita ja mahdollisuus asumiseen, terveydenhoitoon, koulutukseen sekä puhtauteen.
- **Oikeus hyvitykseen:** jokaisella on oikeus valittaa tuotteiden virheistä ja saada niistä hyvitystä.
- **Oikeus kuluttajakasvatukseen:** jokaisella on oikeus oppia tietoa ja taitoja, joita valistunut kuluttaminen edellyttää.
- **Oikeus puhtaaseen ympäristöön:** jokaisella on oikeus asua ja työskennellä terveessä ympäristössä.

Ensimmäisen kerran kansainvälistä kuluttajan oikeuksien päivää vietettiin 15.3.1983. Päivän tarkoituksena on edistää kuluttajan kahdeksan perusoikeuden toteutumista. Kuluttajan oikeuksien päivä on erityisesti kansalaisjärjestöjen toimintapäivä, jolloin nämä järjestävät erilaisia kampanjoita ja tapahtumia vuosittain vaihtuvien teemojen mukaan. Vuonna 2019 päivän teemana on luotettavat digitaaliset palvelut, *trusted smart products*.

Lisätietoa päivästä:

www.consumersinternational.org/what-we-do/world-consumer-rights-day/trusted-smart-products/

Kuluttajakasvatuksesta löydät lisää oppimateriaalia mm. Nuorten Akatemian ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston nettisivuilta:

www.nuortenakatemia.fi/oppimateriaaleja/talouskasvatus/

www.kkv.fi/opettajalle/

Käytetyn auton virhe:

www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Viat-viivastykset/ajoneuvon-vika-tai-puute/kaytetyn-auton-virhe/

Seuraa myös Kuluttajaneuvontaa Facebookissa – julkaisuissa on paljon opetuskäyttöön soveltuvaa materiaalia.